

Səyyad ARAN

filologiya elmləri namizədi

BİR DƏSTƏ ÇİÇƏK KİMİ...

(“Ulduz” jurnalının noyabr
sayına kənar baxış)

“Ulduz” jurnalının 2019-cu il 11-ci nömrəsi də ədəbi gəncliyin bir dəstəsinin poetik nümunələrini və ilk qələm təcrübələrini oxucuların görüşünə gətirib. Əvvəlcədən qeyd edim ki, bu görüş arzulanandır və kifayət qədər uğurludur.

Ənənəvi “Özüylə söhbət...” Şahanə Müşfiqlə başlayır və müəllifin ən yaxın oxucularına belə bəlli olmayan iç dünyası dəruni qatları ilə açılır. “Söhbət”... də şeirləri qədər yüksək bədii-estetik dəyərə malikdir.

Yazlarını müxtəlif mətbuat səhifələrində tez-tez oxuyuram. “Özüylə söhbəti” onun şair dünyasını anlamamaq və şeirlərinə açar salmaq üçün əla fürsətdir. Ümumiyyətlə, həqiqi qələm əhli kim olduğunu, həyata nə üçün gəldiyini, missiyasının nədən ibarət olduğunu anlaysırsa, “Mən varam!” deməyə tam haqlıdır. Özünüifadə tərzi orijinal və maraqlıdır.

“... Ədəbiyyat fərqlənmək üçün vasitə deyil, fərqli özüdür”.

“Yazmaq heç vaxt asan deyil. Ən çətinini isə şeir yazmaqdır. Nəinki günlər, hətta aylarla şeir yazmadığım, heç şeir oxumadığım zamanlar olur. Şeir bilavasitə ovqat məsələsidir çünki”.

“Hər zaman özümlə bağlı hiss etdiyim bircə şey var: mən yazmaq üçün doğulmuşam”.

Mən Şahanə Müşfiqin gələcəyinə böyük ümid bəsləyirəm. O artıq müasir Azərbaycan şeirində gənclər arasında seçilənlərdəndir. Aşağıdakı misralar bu qənaətimi məmnuniyyətlə təsdiqləyir:

Dilimi iki dişimin arasında çox yaraladım
susmağı öyrənincə,
ayaqlarımı qucağında sakitləşdirdim,
getməsinlər deyə...

Anladım ki, səssiz hayqırışları eşitmək üçün dizinin dibində olmaq gərəkməzmiş,
qəlbinin küncündə olmaq yetər
“Sən gəldin”.

Torpaq qadınları barmaq ucundan tanırı,
Hər qadın bir buğda dənəsi vəd edir.
“Çərpələng”.

Tövbə bu sevgiyə, sevdana tövbə,
“Sevirəm” deyirdin... neynək,
Sevmədin...
“Ayrılıq ölümdür” – deyən hardadı?
Çağırın görüşək,
görsün,
ölmədim.

“Ölmədim”

Sonuncu bənd Ramiz Rövşəndən təsirlənmədir. Xatırlayırsınız mı?

Aradan nə qədər il keçib, görən,
Taniya bilmədim, məni bağışla.
Mən elə bilirdim, sənsiz olərəm,
Mən sənsiz ölmədim, məni bağışla.

Yaxşı ki, bu təsir “Müşfiqanədir!”

Günel Hacıyevanın “Dizlərinə sarılmış tale” və “Sona açılan sabah” hekayələri onun yaşıından böyük mövzulardır. Etiraf edim ki, həzin və kövrək notlarla mövzuları həll edə bili. Zatən qaldırılan problemlər də həmin ovqatdadır. Hər iki hekayədə biganəlik, laqeydik, qınından çıxıb qınıni bəyənməmək motivləri əsas yer tutur. Bir vaxt evlərinin bəzəyi olan, çox adamın köks ötürərək baxdıqları mebel, qab-qacaq, xalçalar acgöz, qədirbilməz övladlar tərəfindən valideynlər ölən kimi yağımalanır. Əslində heç düz-əməlli istifadə də olunmur, qarayağışın altında qalıb zay olur, sindirilir, doğranılıb ocaqda yandırılır. Valideynləri xatırladaçaq son əşyalar da beləcə zibilliyyə atılır. Əslində keçmişlərini itirirlər. Keçmişsiz gələcək olarmı?

“Sona açılan sabah” da həmin motivdədir. Övladlarının, xüsusən nəvələrinin yolunu gözləyən valideynlər özlərini həlak edib onların sev-

diyi yeməkləri hazırlayırlar. Ata çöl-bayırda, ana evdə əldən gedir. Beş övlad üçün özlərini şam kimi əridən valideynlər cahana sığmayan sevinclə onları gözlərkən namərd ismarişla qarşılaşırlar. “Ata, gözləməyin eee, qar yağış, çıxa bilmirik”.

Burda nisbətən ana xoşbəxtidir. Çünkü xəncər kimi ürəyə saplanan bu sözü o eşitmədi. Ora-bura vurnuxmaqdən təntiyən ananın ocağıın başında ürəyi dayanır. Buz kimi soyuq, yadlaşmış övladlar analarının axırına çıxaraq atalarını yetim qoyurlar. Onlar üçün çox vacib olan nəvazişi, qayğını, nəvə həsrətini qanmayaraq (üzr istəyirəm) Allah qarşısında böyük günah işlədirlər.

Mən də qəbul edirəm ki, “əgər bir ananın ölümünə mane ola bilsək, uşaqlar uşaqlıqlarını itirməzlər”. Bunun üçün böyük ürək sahibi olmaq, sönmüş ürəklərdə qəfil işiq yandırıb insanı xilas etmək gərəkdir. Ən böyük qəhrəmanlıq, fədakarlıq bütün dövrlərdə insanı xilas etmək sayılıb. Axi insan bu dünyanın əşrəfidir. Bəşər övladı dünyanın bəzəyidir, əsas hərəkətverici qüvvəsidir. Hər dəfə bu gücə sahib ola bilirikmi? Ola bilərik. “Əgər qaralmayıbsa sol döşümüzün altındaki günəş!” (N.Hikmət)

Pərvanə Bayramqızının “Əyri xətt” (əsliində ad kimi “Əyri-ürrü xətt” daha doğrudur. Çünkü söhbət hekayədə tez-tez xatırlanan hə-

BU SAYIMIZDA

<p>3 Elxan YURDOĞLU “Hər üz bir nəfəs kimi”</p> <p>7 Şəhəna MÜŞFIQ Özüylər səhəbəti va jeinterni</p> <p>16 Oğuz AYAZ “Qadına qırılan kürməsi sonu”</p> <p>18 Anar GÜLÜMSOY “...bu epi Hallaq qoçuyur...”</p>	<p>20 Aymur SƏFƏRLİ Çağdaş dünya va “Yarımçıq alyazma” romanı</p> <p>27 Günel C.HACIYEVA “Dölfərənən sanılmış tağ”</p> <p>31 Sevinc AY “Alınmadığı qırınları oxu”</p> <p>32 Vaqif YUSİFLİ “Gənc şairlər, sözüm səzidə”</p>	<p>38 Qismət MƏSİM “Divardakı tablo”</p> <p>40 Pervanə BAYRAMQIZI “Əyri xətt”</p> <p>44 Yusif NƏĞMƏKAR “Təkliniya ümidi peñi”</p> <p>49 Arzu NEHRƏMLÜ “Hərakat”</p>	<p>59 Nofal ÜMID peñi vənti</p> <p>61 Nacaf ƏSGƏRZADƏ təhlil</p> <p>64 “Kacar”dan peñi çalangi</p> <p>67 Malahat HÜMMƏTOVİ “Höküm royal”</p>	<p>55 Vüqar HAQVERDİYEV nəşir</p> <p>57 Gül ƏLÜLDÜZ “Özündən inti”</p> <p>70 Orxan SAFFARI ürgəci kitalı</p> <p>72 Orxan SAFFARI ürgəci kitalı</p>
--	--	---	--	--

Təstüklər:
Azerbaijan Yazarlar Birliyi va
“Ulduz” jurnalının hediyətli

Bəy redaktorlar:
Qulfi Ağası
—
Redaktor & xəyli
—
(Bəy redaktor müəsəsin)
Hayat Javid
Uşqur İsmayılli
Kamil Ria
Səməra Əliyev
Kərimə Vəliyeva
Raşitəyya Salır
Səməra Əliyeva
Nurano Nuri
Aşar Aşur
Elçin Əliyev
Hüsnəmər Cəfərov
Cəlil Əliyev
Hüsiyə Hacıyev
Faiq Əliyev
Məhəmməd Məmməd
Elçin Əliyev
Seyfəddin Atayev
Firudin
Xəqani Qayıbovi
(Eşəyəsi)
Rəsul Gəli
(Bəyredaktor)
Səməra Əliyeva
(Dövlətəməmən)
Nüfud Səfərli
(Dövlətəməmən)
Güney Səməra İbraimova
(Verençi)
Bəyredaktorlar
(Mədəniyyət)
Əliyar Həsən
Əliyev AZ1000, Bakı,
Mədəniyyət küç. 21,
ulduz_dergish@mail.ru
duerish@mail.ru
duerish@mail.ru
Telefon: +99 72-43
Cənab Əliyev 05.12.2019
“Ulduz” periodik redaksiyasında
yığdırınlıq təşkil olunur.
“Ulduz” dəq. 1 ap. 2019
Sənəti: № 1,20, Təqəri: 200
Mədəniyyət küç. 21
+99 7-41 666 22 28
+99 7-41 666 22 28
Sənəcən eksperti:
Seyyid Aran

kim xəttindən-yazısından – qrafik işarəsindən gedirsə, “əyri xətt” yön, istiqamət mənasına daha çox aiddir).

Hekayədə həyatın həkimə vurduğu yara onu ömrü boyu izləyir, yüksək kimi ciyindən düşmür. Nəhayət ki, bu yükü ciyindən atmağa Allah ona şans verir, həkim də bu əbədi əzabdan xilas olur. İnsanlıq, əl tutmaq, təmən-nasızlıq qalib gəlir. Həkim əvvəlcə xəstəni, sonra isə özünü xilas edir. Və beləcə həyat davam edir.

Arzu Nehrəmlinin “Hərəkat” hekayəsi yaxın tariximizin – Azərbaycanın azadlıq hərəkatı illərinin ilk dövrlərindən bəhs edir. Arazın hər iki sahilindəki soydaşlar tarixin onlara verdiyi şansdan yararlanaraq görüşürlər. Bir-birinə səslənir, sevinir, salamlayırlar, bu taydan o taya, o taydan bu taya daşa bağlanmış məktublarla həsb-hal edirlər. Görünür, elə sözələr var ki, onu bərkədən deyə bilmirlər, imperiya hələ ölməyib, vahimə hələ qalır. Məhz bu vahimə Səhəri uzun müddət çarpayının altından çıxmaga qoymur, həyatında ilk dəfə bir neçə gün “həbsdə” qalır. Bütün bunlara baxmaya-raq, bacılar – Arzu da, Səhər də “azadlığın dədini” duyurlar, ümumxalq hərəkatından kənarda qalmırlar.

Qloballaşma... Avropaya integrasiya... Qərb mədəniyyəti... Azad, sərbəst, rəngarəng həyat... Son illər leksikamiza düşən ifadələrdir. Təəssüf... heç də həmişə sevinc bəxş etmir biz-lərə. Bu gəlişigözəl sözlər bəzi insanları kökümüzə nankor çıxmaga, hətta ana qatılı olmağa qədər sövq edir. Cəmisi 12 il bəs edir ki, doğma Vətəndən ayrılan Mehdi var-dövlət namə onu dünyaya gətirən qadını amansızca-sına qətlə yetirsən. Hətta verdiyi işgəncəyə gülümşəsin də – qətl yerinə baxaraq! Orxan Safarinin “Qəbir əzabı” hekayəsi yolundan azmış-ların və kökündən ayrılanların labüb faciəsidir.

“Adsız” hekayəsi isə sərxoşlar, tüfeylilər, nakamlar mühitində üzdə xoşbəxt görünən də, əslində onlardan heç də geri qalmayan Lalə-

nin və onun kimilərin fərəhsiz və ümidsiz hə-yatı haqqında kədər dolu rekviyemdir.

“Bir qulağı olmayan kişi qolunu Lalənin boynuna doladı. Elə bildim, bu dəqiqə dizlərinin üstünə yıxıb, yaxasını ciracaq.

– Qolunu çək, ağırdı! – Lalənin axır ki, səsi çıxdı. Qulaqsız kişi qəzəbləndi.

– Az, dayan görüm, əsəbiləşdirmə məni.

Lalə onun sarışığıqtək qollarını ciyindən atıb saçlarını düzəldə-düzəldə mənə baxıb gülümsədi. Hiss etdim ki, bir az da utandı”.

Ləyaqətinə hələ tam itirməyib. Amma ya-şamaq, mübarizə etmək üçün qapını bərkədən vurub gedə bilmir. Çünkü o – “əsirlilikdəki qı-zılgül”dür.

“Şeir vaxtı” bölməsində Anar Gülməsoyun üç adlı şeiri, Sevinc Ayın isə dörd adsız şeiri verilib. Hər ikisində maraqlı poetik tapıntılar, diqqətçəkən misralar var. Özlərini axtarırlar, fərdi üslubları formalaşmayıb. “Mən sən ol-dum, mən sən oldum” misralarının təkrarına nə ehtiyac? Bir də adam özü öz yanından yad kimi necə ötüb gedə bilər? “Yanımdan ötdüm yad kimi” (Anar Gülməsoy).

Aynur Səfərlinin Xalq yazıcısı Kamal Abdullanın “Yarımçıq əlyazma” romanı haqqında mülahizələri səviyyəsi və sanbalı ilə diqqət çə-kir. Tədqiqatçı yeri gəldikcə şöhrəti yazarının digər romanlarını da xatırladaraq Kamal Abdullanın dünya şöhrəti qazanmışının ədəbi və bədii əsaslarını ustalıqla təhlil edir. Hiss olunur ki, A.Səfərli müəllifin yaradıcılığına dərin-dən bələddir.

Əgər sorğu keçirilsə ki, tənqidçilərdən ədəbi gəncliyin ən yaxın dostu, qayğıkeşi, uğurlarını dərhal görən və təqdir edən kimdir – böyük çoxluq filologiya elmləri doktoru, professor Vaqif Yusiflinin adını çəkər. Müəllif bu dəfə də ənənəsinə sadıq qalaraq, Ulucay Aki-fin, Günay Həsənlinin, Günay Ümidin, İltimas Səmiminin yaradıcılığı haqda ürəklə söz açır. Onların yaradıcılığındakı uğurların bədii-este-

tik cəhətlərini, hardan və nədən qidalandıqlarını böyük ürəklə göstərir.

Qismət Məsimin və Nofəl Ümidin şeirlərində ən çox diqqət çəkən obrazlılıqdır. Nofəl folklor'a daha yaxındır.

Qozbelini əyə-əyə
Keşik çekir qəm ürəyə.
Gözlərini yumar deyə,
Yarasına duz basmışam.

Amma ənənəvi üslubda orijinal deyimləri də var:

Bir az da səbrimi dər çuxasından,
İradəm nəfsimə boyun əyməsin.
Üzərlək asmişəm zər yaxasından,
Dərdimə heç kimin gözü dəyməsin.

Dünyanın etibarsızlığı, yalan, xəyanət, vəfəsizliq... yaşından xeyli irəli gedərək Qismət Məsim insan həyatında əbədi mübahisə və müzakirə obyekti olan bu mənəvi naqışlıklara qarşı özünəməxsus etirazını, münasibətini sərgiləyir.

Mən körpə olandan yaylaq sevmişəm,
Mən qaya sevmişəm, çəmən sevmişəm,
Məndə dağ eşqi var, dərə eşqi var,
Mən nə sevmişəmsə, içdən sevmişəm –
Mən hardan bilim ki, xəyanət nədir?

Tanınmış şair Yusif Nəgməkar yenə də sənballı poetik boğçası ilə gəncliyin görüşünə gəlib. Yox, dəqiq demədim. Çünkü Yusif Nəgməkarın şeirləri yaşından asılı olmayaraq bütün yaş qruplarınınındır. Milli-ənənəvi şeirimizin müasir dövrdə layiqli nümayəndlərindən olan istedadlı şair yaşının və təcrübəsinin qənaət-

lərindən bəhrələnərək həyat, yaşamaq, məhəbbət barədə fəlsəfi fikirlər yürüdür.

Öyünmə ki, məst ərəm.
Mən – öndən səst ərən!..
Səni gözəl göstərən
“Gözəl” sözüm də şərtidir.

“Gözəllik şərti”

Qınağı qonaq eləmə,
Tər oda qonaq götürməz.
Qonağı qınaq eləmə,
Şər əda qınaq götürməz.

“Götürməz ki...”

Gilə Əliqızının da şeirləri xoşuma gəldi. Aydın, axıcı dili var. Çap olunmuş əsərləri heca vəzninin, folklorun ən duru və ahəngdar dili ilə yazılıb. Dünya haqqında klassiklərdən üzü bəri bir çox şairlər söz deyiblər. Etiraf edim ki, Gilə Əliqızının da yanaşması təzədir:

Bağın nazın çekən bağban olsaydın,
Güllərin saralıb solmazdı, dünya!
Sevgi olmasayı əgər içində,
Bir qəpik dəyərin olmazdı, dünya...
“Ulduz” jurnalının gənclərlə bağlı fəaliyyəti düzgün yoldadır. İlk qələm təcrübələrinə geniş və səxavətlə meydan vermək, gənclərin yaradıcılıq yollarında atdığı kövrək addımlara dəstək olmaq, qayğı və etimad göstərmək təqdirəlayıq haldır. Redaksiya heyətinə öz yolları ilə getməyi, jurnalın ən gözəl ənənələrini yaşatmağı arzu-layıram.

